



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

### **Acta Ecclesiae Mediolanensis**

Acta Synodalia Dioecesana Ecclesiae Mediolanensis, Pars Secunda

**Borromeo, Carlo**

**Brixiae, 1603**

De Altari Maiori. Cap.XI.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-11399**

## DE CAPELLA MAIORI.

Cap. X.

**N**VNC verò quoniam quæ exposita sunt, omnia ferè ad exteriorem ecclesiæ fabricam pertinent, sequitur vt de interiori dicatur.

Ac primo quidem loco de capella & altari maiori.

Situs igitur huius capellæ in capite ecclesiæ loco eminentiori, è cuius regione ianua primaria sit, deligi debet: eius pars posterior in orientem versus rectâ spectet, etiam si à tergo illius domicilia populi sint.

Nec verò ad solstitialem, sed ad æquinoctialem orientem omnino vergat.

Si verò positio eiusmodi esse nullo modo potest, episcopi iudicio, facultateque ab eo impetrata, ad aliam partem illius exædificatio verti poterit: tuncq; id saltem curetur, vt ne ad septentrionem, sed ad meridiem versus si fieri potest, planè spectet.

Porrò ad occidentem versus illa extruenda erit, vbi pro ritu ecclesiæ à sacerdote versa ad populum facie Missæ sacrum in altari maiori fieri solet.

Capella hæc fornicata sit; musico præterea opere, aut alia illustri picturæ structuræve specie, pro ecclesiæ quæ ædificatur ratione ac dignitate, decorè ornata.

Eius pavementum extruatur ecclesiæ solo altius, pro situ loci, proque ratione item ecclesiæ: quæ si parochialis est, altius vncijs octo ad minimum, aut cubito vno ad summum; si collegiata, vel cathedralis, aut certè parochialis in signis, hæc altitudo ne minor sit cubito, nec verò maior cubito itidem, & vncijs præterea sexdecim.

Vbi verò in capella maiori locus subest, quæ Confessio dicitur, ad illius loci altitudinem huius pavementi altius extruendi ratio aptè & decenter referatur.

Gradus ad capellæ maioris ascensum, è marmore, lapideve solido, aut è latericio opere, vbi nulla copia lapidis marmorisve est, confecti sint: ijque numero impares, vnus scilicet; tres, aut quinque, pluresve pro altitudinis ratione.

Quorum singulorum graduum altitudo ne maior sit vncijs octo; latitudo autem ne minor sexdecim, nec verò maior cubito.

Si pavementi capellæ ve altitudo paulò minor sit cubito; ad ascensum tres gradus ædificentur pari altitudine.

Si verò ea altitudo cubitum aliquantò excedit, gradus quinque; sin autem illa ob confessionis locum longè maior est; totidem fiat (at impares numero) quot ad ascendendi vsu necessarij sunt: ijque singuli æqualem itidem altitudinem habeant pro ratione vnciarum, quibus altum est eiusdem capellæ pavementum; sed nunquam tamen maiorem illis octo vncijs.

## DE ALTARI MAIORI.

Cap. XI.

**A**LTAIRE maius capellæ suo loco ita constitui potest, vt ab ipsius altaris gradu infimo vsque ad cancellos, quibus illa septa, sepiendaue est, spatium intersit cubitorum octo, atque vbi potest, ecclesiæq; amplitudo pro decori ratione postulat, etiam plurium; vt id spatij commodo vsuiq; sit clero frequenti, ad Missæ solemnem sacrum, diuinorumq; officiorum celebritatem aliquando conuenienti.

Idque propterea vbi opus sit, si à tergo cappellæ extrinsecus situs est, vbi illius spatium produci possit, vsque adeo producat, vt tantum spatij cappellæ detur, quantum supra præmonstratum est: si hoc non potest, atque præ loci exiguitate angustiaq; illius altaris cappella non tantum spatij in ecclesijs parochialibus, collegiatisve habet; tunc ille inter altaris inum gradum & cancellos situs interiectus, spatio esse debet cubitorum ad minimum quatuor; vt saltem in Missæ solemnem sacro pro cæremoniis quæ obeundæ sunt, ratione, spatij locus congruus detur & sacerdoti celebranti, & diacono, & subdiacono; alijsq; clericis in eo ministrantibus.

Cui angustia breuiq; cappellæ vt ab anteriori parte illud saltem cubitorum quatuor spatium interuallumve detur; ea si opus sit, iniri potest ratio, vt illius  
pla-

planum gradusq; eiusmodi sint, reconcinenturve, qui è capella ipsa extantes, forisq; aliquantulum decorè prominentes, octanguli, aut sexanguli formam præbeant.

Si autem extra illius fines intercolumnia sunt, siq; id ecclesiæ amplitudo postulat, illud ipsum spatium parare capive poterit, eiusdem cappellæ pariete vsque ad prima illa intercolumnia producto.

Vbi denique præ angustis situs lociq; finibus exiguum aut nullum ferè spatium esse potest; id saltem omnino præstandum est, vt altare parieti qui ab illius tergo est, propius admoueat, & clathris, si illud quatuor cubitorum spatium habere nequit, distet saltem pro situs ratione, quam maxime potest, ita tamen, vt ab ipso etiam pariete procul sit cubito vno & dimidio.

Sit autem altare maius à scabelli solo altitudine cubitorum duorum & vnciarum octo, & ad summum decem; & longitudine cubitorum quinque, ac plurius pro ecclesiæ cappellæve magnitudinis ratione: latitudine verò cubitorum duorum & vnciarum duodecim, ac plurius item pro longitudinis & situs modo.

De gradibus altaris maioris.

Præterea si à lateribus, & à fronte spatij satis datur: gradus tres adhibeantur, vnus scilicet quem per se bradella facit, tum alij duo ipsa bradella inferiores: qui duo è marmore solideve lapide fieri debent; aut si id non potest, è latericio opere: lateq; pateant vncijs ad minimum sexdecim; viginti verò, si potest, ac plus item, vbi decorè pro spatij ratione fieri possit.

Gradus verò tertius, qui ex ipsa bradella existit, è scitilibus tabulis esse debet.

Bradella autem à fronte altaris cubitos duos, & à lateribus etiam producta, vncias sexdecim late pateat, ita vt à tribus partibus illud complectatur.

Altitudo item singulorum gradum sit vncijs octo.

Vbi verò pro ecclesiæ altarisq; maioris

amplitudine gradus plures esse possunt, ibi quinque extrui poterunt, latitudine & altitudine mox præscripta.

De situ imaginis Crucifixi.

Vbi ipso autem cappellæ maioris fornicato arcu, in omni ecclesia præsertim parochiali, crucis & Christi Domini in ea affixi imago, ligno aliove genere piè decorèq; expressa proponatur, apteq; collocetur.

Quo loco si minus rectè pro humili arcus fornicisve depressione collocari potest; parieti, qui tunc supra ipsum arcum est extrinsecus inhaerens, affigatur sub tecto laqueato: aut certè super ianua clathrati cancelli cappellæ omnino ponatur.

DE CHORO. Cap. XII.

CHORI præterea locus, à populi statione vt vetus structura & disciplina ratio ostendit, seclusus, cæcellisq; septus, cum ad altare maius esse debeat, siue ab anteriori parte (vt antiqui instituti est) illud circumdet; siue à posteriori sit (quia vel ecclesiæ situs, vel altaris positio, vel regionis consuetudo sic postulat) vsque adeo late, longeq; vbi pro situs spatio potest; patere, etiam in hemicycli, vel in alterius formæ, pro ratione cappellæ ecclesiæve, modum, architecti iudicio debet; vt & amplitudine, & ornatu item decenti, ecclesiæ dignitati, clariq; multitudini aptè respondeat.

DE TABERNACVLO SANCTISSIMÆ Eucharistiæ. Cap. XIII.

QUONIAM verò ex decreto provinciali tabernaculum sanctissime Eucharistiæ in altari maiori collocari oportet, de eo instructionem aliquam hoc loco fieri conuenit.

Primò illud in ecclesijs insignioribus; vbi potest, è laminis argenteis, aut æneis, iisdemq; inauratis, aut è marmore pretiosiori, fieri decens est.

Quod tabernaculi opus politè elaboratum, & aptè benèq; inter se compactum, pijs

Prou. 1. tit. que pert. ad fact. Euchar. pag. 8.